

tekintetben nagyon is jónak volt a könyv hirdetve.

Ilyen körülmények közt — bár a tankönyv bírálatról írott részében a cikkeknek magam is osztozom, megvagyok győződve, hogy a minisztériumban a német nemzeti szellem ügye is súlylalt esett a döntés mérlegébe. Ezért akartam erre a részre a figyelmet felhívni, hogy ne csupán az illojalítás legyen az ürügy, vagy ok.

Legyen róla meggyőződve az én tisztelt és szeretett barátom, hogy a sárospataki főiskola iránt éppolyan kegyellett viseltetem mint ő, Rácz Lajost is annyira becsülöm mint ő, de a német nemzeti szellemnek a mai magyar középiskolákban való ismertetését még akkor sem tudom helyeselni, ha kétfőtől-kön s a sárospataki főiskolán kívül még kétfőtől y a n k e d v e s emberem bírálatára alapján került is sajtó alá, mint Nagy Zsigmond és Körös Endre dr.-ok.

Azt hittem mikor az első cikket megírtam, hogy akkor is azt fogja belőle kiérezni mindenki; sajnálom, hogy nem úgy volt, de csak azért mert úgy tűnik fel a dolog, mintha kezdenék kitanulni az újságírásból, másrészt pedig örülök neki, mert legalább példákkal is szolgáltattam állításom igazolására.

Különböztetnem azt hiszem, hogy a Debreczen szerkesztősége nem zárja el az utját annak, a ki az én tisztelt és szeretett barátomnál sikeresebben akar vállalkozni arra, hogy meggyőzzön engem annak a helyességéről, hogy a magyar nemzeti szellem terjesztésére — mint Rácz Lajos mondja — a magyar irodalom, történet és földrajz való csak, a német nyelvi tanítást pedig a német szellem ismertetésére vagy ami ugyanegy (ez már kétségtelen!) terjesztésére kell használni.

Tanulni sohasem szűgyen, de akkire megtanítana, annak a pedagógia képzettsége iránt különös elismeréssel leszek.

Kohányi Gyula.

külső kigyógyogult a lengyel betegségből és elfelejtette anyját. De úgy hallom, hogy az idén Flórenczben találkoztak és egy napot töltöttek ott együtt.

— Egy nap? — mondá a zeneirő. — csak nem gondolja talán exzellenciáid, hogy egy nap elpendő azt elrontani, amin mi több mint egy évtizedig faradoztunk.

— Ugy látszik, ön nem ismeri a lengyel anyákat.

Nem mondom többet, de attól tartok, hogy az ön jelöltjéből soha sem lesz orosz Rafael.

— Próbáljuk meg, makacsodott Porubov. Ha a kísérlet nem üt be, akkor is ráérünk még másfelé körülnézni. Hanem van egy eszmém. Hat ha rá lehetne bírni a cárt, hogy ő beszéljen Szaburov lelkére? Az ő szeretetreméltóságának nem tud ember ellenállani. Aztán nem volna az első eset, hogy az uralkodó ezen forradalmárokból sima udvaroncokat csinált.

Ugy látszik Karkov jónak találta ezt a tanácsot, mert néhány nap múlva Szaburov Miklós meghívót kapott a legközelebbi udvari estélyre. Az udvarmester fogadta és az uralkodó különös megbízásából, azonnal abhoz az emelvényhez vezetve, a hol a császár kíséretével ült. II. Sándor nagyon kegyesen bánt vele, udakolta tanulmány utjának eredményét, ki

Debreczen, augusztus 13.

A néppárt püspöke. Szombaton lapzártá után vettük az értesülést, hogy Steiner Fülöp a néppárt püspöke, az ecleia militans elvének egyik zárló vivője a fejérvári püspökség teési birtokán meghalt. Halála nagy csapás az ultramontanokra épen most a választások előtt. A székes fejérvári kontra ünnepe is füstbe ment épe miatt. A megboldogult főpap mint politikus sokat tévedett, de min buzgó kötelességteljesítő főpap feltétlen tiszteletet érdemel. Nyugodjék békével.

Az emberirtó.

Debreczen aug. 13.

Mialatt Budapestben és a vidéknek egyes pontjain is évek hosszú sora óta folyik a politikai pártok haboruja és leköti az ilyen vitákozásra nagyon is hajlandó férfiakat. Azalatt a ta ukban es különösen felvidéknek völgyei es bércezei között folytatja hódító utját az új hatalom: a pálinka.

A helyzet ismerői, sőt azok is, a kik csak valamennyire ismerik a népet, beátják annak a mondásnak igazságát, hogy a ki a népnek pántkat ad, kezében tartja magát a nepe és hogy ezt a befolyást, melyet nem morális uton szereztek meg az illetők, ritka esetben fogják lekölti czé ok elérésére fordítani, azt eleve alíthatjuk. A nép tudja és érti ezt, de sokkal gyengébb, sokkal inkább képtelen a csábításoknak ellenállni, semhogy az eevetett haloból ki birna menekülni. Ne a magunk szempontjából nezzuk a kérdést, hanem szálljunk le a nép körébe, igyekezzünk lehetőleg az ő szemével attekinteni a helyzetet és felfedezni azokat a indokokat, a melyek a nép egyes tagjainak ehatározását irányítják.

A nehéz munkával elsanyargatott paraszt, a kitől az esetek legtöbbszörében a boldogulásnak, a jobb életnek, a biztatóbb jövőnek még reménye is el van zárva, az ember természetéből folyólag keresi a megnyugvas, a gondoktól, a fenyegető kilátásoktól való menekülést és ezt ritkán tudja egyébként elérni, mint a a pálinkás üveghez nyul. Ez elcseszedési aggodalmait, enyhíti fájdalmait és rózsásabb színben mutatja egy a jelent, valamint a jövőt. E mellett e nehéz fizikai munkára itét omberek a dolog természeténél fogva jobban vonzódnak az alkohol után, mely legalább egyelőre felkorbacsolja a meglevő erőket, a kimerültséget és ellankadás helyébe annak ellenkezőjét állítja. Igaz, hogy a

reakció mihamar beáll, — de a jelenért a jövőt elfeledni a paraszt csaknem mindig hajlandó. Így esik aztán, hogyha ezek az indító okok nem ellemsúlyoztatnak, a korcsma azzá emelkedik a faluban, a mivé tényleg lett.

Teljesen szavahihető és a dologhoz értő emberek véleménye szerint felvidéki vármegyékben a korcsmában nemcsak rábeszél a szegény parasztot minden rosszra, hanem kitudják tőle azt is, mily eszközökkel kívántak a nép jóakarói és megmentői a népre hatni s minden jó tanácsra, a mit azoktól kaptak, estenkint legott beadják a szegény aldozatoknak az uzsorások kifíczamított eszjárásu tanácsait. Megkapja ott a szegény paraszt minden üdvös lépésre az azt megbénító ellenmérget. De nemcsak a lelket mérgezik meg a szegény népnek. Az a pálinka, a mit a falusi korcsmárosok ki m é r n e k, — a p e l d á k megdöböntő tanúsága szerint igen sokszor nem pálinka, hanem mérges hatásu savakkal feleresztett maró alkoholos keverék, mit a korcsmárosok azért kotyvasztanak össze, mert ezzel leleplezik az alkohol hiányát s a népből azt a hitet keltik, mintha az valódi, de erős pálinka volna. Ez, ha hozzá szokik is a szervezethez, lass nként aláassa az egészséget, megbénítja a szel emi tehetséget. Akaratnélküli, érzéketlen bábá teszi azt, a ki sok időn át issza.

Tenyekről beszélünk. A S . . . on Hevesben alakult fogyasztási szövetkezet korlátozott italméresi joggal rendelkezik s mikor első időkben mérni kezdte a hamisítatlan pálinkát, a nép gyengének tartotta s nem akarta inni. Csak idő múltával, mikor a szervezet némileg hozzá szokott a hamisíthatatlan italhoz, latta be mindenki, hogy melyik a valódi pálinka és melyik a mérge. Megegett aztán, hogy egyik-másik szövetkezeti tag bevetőit a szomszéd községben a korcsmároshoz és ivott annak a pálinkájából. Mi lett a következmény? A rosszullét elvitáztatatlan tünetei mutatkoztak rajta: a szédülés, gyomorbántalmak, nagyfokú fejfájás. Azok beszélték mindezt a kikkel megtörtént.

Ily dolgokat tapasztalva, igazán sajnálunk kell a szegény népet. Ajánljuk ezt a figyelembe azoknak is, kik a népnek barátai annyival is inkább, mert a visszafeléeknek nemzeti létünket veszélyeztető következményei vannak. A szervezetükben megtamadott és erkölcsileg degenerált népfaj csak korcs utódokat hoz létre. Tekintsünk csak vissza a lefolyt években megejtett ujonczolásokra! Már most is vannak faluk, ahol alig akad katonának alkalmas legény.

Szükséges tehát, hogy gátat vessünk

akik így lemerte őt tromfolni. Aztán mas valakihez frdult és észre sem vett^m többé Miklóst.

Másnap utban volt a Szibéria felé. Nem bántak vele rosszul utközben és mikor Irkutba érkezett, ott is a kormányzó palotájában kapott lakást.

A császár még mindig szerette a fiatal festőt és még nem mondott le a reményről hogy orosz Rafael fog belőle nevelni. Elküldte hát az ő speciális iskolájába, melynek neve Szibéria.

Ki volt adva a rendeletben, hogy Szaburov szabadon járhat-kelhet Irkut városában is mulathat azzal, ami szívének jólesik. Ha tetszik a vadászat; rendelkezésére áll több lovas kozák, aki elkíséri; ha megkívánja a helászáttól, rendelkezésére állnak az összes szibériai folyók. Katonásdit is játszhat, szeretőkét is tarthat, csnpán egy nincs neki megengedve.

Vászonhoz, ecsethez, festékhez nem szabad nyulnia.

Karuov gondolta ki ezt a tervet és sugta be a cárnak. Pokoli gondolat és alkalmas arra, hogy megtörje Miklós akaratát. Mert a tilalom csupán addig szól, míg a festő késznek mutatkozik arra, hogy feldolgozza azt a tárgyat, melyet neki a császár felajánlott. Varsó bevételét az oroszok által.

kérdezte terveiről és megdicsérte szorgalmát. Szaburov, a ki nagyon szerette a csári jósa miatt, egészen boldognak érezte magát ennyi kegyért. Az igazat megvallva, kissé tartott attól, hogy szemére vetik majd lengyel rokon szövet, a mely egyébként egészen platonikus volt és boldognak érezte magát, hogy így szep szerével menekül.

— Apropos! — mondá hirtelen és bizonyos nyomatékkal a császár, — valami megrendelesem is volna a számodra. — Senki sem alkalmasabb rá, mint te, a ki orosz is vagy, S z a b u r o v is vagy, de művésznek is az első közé tartozol. Már a híred is bizonyos nexusban áll csaádi hagyományaiddal azt szeretném ha megfístenéd Varsó bevételét az oroszok által.

Mintha a villam sújtotta volna Szaburovot. Talán még sem mult el a keserű pohár? Maga a császár kinalja meg vele. De kel úritenie ha nem akar gyávanak látszani.

— Miért nem válaszolsz? — mondá kemény hangon az uralkodó. Jól megfizetném a munkát. 50 000 rubel lesz a díja.

Szep pénz, felséges uram! — mondá reszkető ajkkal de szilárd tekintettel Szaburov; — annyi pénzért megfísteném Krisztus uruk keresztre való feszítését is.

A bomba lecsapott, a császár elvörösödött és csillogó tekintettel nézte végig a vakmerőt.

rombolásainak, nehogy megingassa nemzeti létünk alapjait. Hogyan? Erre az idő szerint egyelőre csak egy mód van. Vegyük ki azok kezéből az italmerési jogot, a kik ezt a nép megrontására használják. Adjunk a népnek hamisítatlan ital' nem pedig olyat, melynek fogyasztása a szerveze ében az újabb ivásnak folyton erősödő szükségérzetét kelti. Tudjuk azt, hogy a nép azért iszik pálinkát, mert hite szerint ez egy időre felrisszi szervezetét. Ez ugyan téves felfogás, de addig, míg a nép lelkéből ki nem irtódik, adjunk neki legalább olyan italt, a mivel ezt a célt némileg eléri.

Az országban folyton alakuló fogyasztási szövetkezeteket fel kellene ruházni korlátlan italmerési engedéllyel, mert az említett célt előről csakis így lehet. Törvényhozásunk, de különösen pénzügyminiszterünknek volna legfőképpen feladata a fogyasztási szövetkezetek e nemzeti missiójára figyelemmel lenni s a helyett, hogy mint eddig, akadályokat gördítenének a szövetkezetek korcsmai jogának elnyerése elébe, iperkodnának azt könnyen elérhetővé tenni.

Kossuth Ferencz és az új olasz király.

Pártunk vezére az «Egyetértés»-ben, — pártunknak e valóban felesleges szerkesztett közlönyében érdekes visszaemlékezéseket közöl abból az időből, mikor még Napolyban lakott s bőséges alkalmá volt megismerkedni a mostani olasz király, III. Viktor Emánuellel, az akkori olasz trónörökösével.

Kossuth Ferencz rendkívül nyájas, szimpatikus fiatal embernek festi az olaszok királyát, ki akkortájtban maga a megtestesült jó kedv, s barátkozásra kész bajlam volt. Legérdekesebb a visszaemlékezések közül az a jelenet, mikor egy napolyi herceg estélyén a cigányok Kossuth Ferencz felismerése folytán műsoron kívül rázendítették a Kossuth-nótát.

Az érdekes, rank nézve pedig valóságilag meghatározó kis epizódot következőleg adja elő Kossuth Ferencz:

Egyszer Montesarchio herceg adott nagy bált. Két zenekar játszott felváltva a bálon; az egyik (nem tudom mikép került oda) cigányokból állt s ezek játszották a keringőket.

A trónörökös szokása szerint tüzzel tánczolt és teljes lelkeből mulatott.

A bál már közepe felé haladt előre s épen cigányokon volt a sor, azért, hogy egy

Strauss-fele keringőt játszanak, melynek megkezdését a tánczrendező napolyi őgróf már el is rendelte.

Egyszerre csak a cigányok megpillantottak engem s az Isten tudja miképen, megismertek. Még most is csodálkozom ezen, mert bár büszke vagyok magyaros kinézésemre, azért mégis egy napolyi herceg szalonjaiban, az olasz trónörökös közeleiben, frakkal, claqué-kal és jól felidiszitve rendjelekkel (mint ahogy az olasz etikett megkívánta, ha valahol királyi herceg jelen volt), csakugyan elkezelhetetlen volt a cigányok felismerő képessége.

Bármiként legyen is ez, a cigányzenekar a keringő he yett rázendített a Kossuth-nótára. Általános volt a meglepetés.

A legnagyobb haszt az olasz herceg természetesen mégis csak én ram tettem. Odasiettem önkénytelenül a lelkesedéstől égő cigányokhoz s a zenekar elé huzott vörös-bársony kordónon keresztül köszönetet mondtam a cigányoknak ezért a váratlan kedves meglepetésért.

Ekkor már az egész társaság oda figyelt s bizony felült az is, hogy egyik-másik cigány szeme könyben ragyog.

A rendező őgróf mégis kérdőre vonta a primást, hogy miért buzza ezt az ismeretlen nótát a Strauss-féle keringő helyett, odasiettet a házigazda herceg is, de ott állt már mellettem maga Viktor Emánuel is. Ő észrevettei hogy «itt valami történet» s rögtön meg is kérdezett: mi ez, mit huznak a cigányok? Megmondtam neki. A Kossuth-nótát. Apám nótáját, mely a magyar nép nótája lett.

Melegen kezet szorított velem, hosszan megrázta a kezemet és Viktor Emánuel — újra elhuzatta a Kossuth nótát. Aztán még ő magyarázta a társaságnak, hogy a mit a cigányok muzsikáltak, az a Kossuth-nóta. Hány királyi herceg cselekedett volna így, s hány látta volna ebben a kis incidensben inkább a spanyol etikett megsértését!

Ez a rövid incidens köteleket mond a király lelki világáról s hozzátehetjük: a magyarok iránti rokonszenveről.

Párisi levél.

Páris, aug. 9.

[Epizódok megérkezésünkkor. Sarah Bernhardt Egy estély Saint Germainba Oláh diákok. A finnek Párisban. Szakadatlan ünnepek.]

A múlt héten írott levelemben csak vázlatosan emlékeztem meg az első napok eseményeiről. Most azonban sokkal terjedelme-

sebben írom le impresszióimat. A mint említettem 3-ikán reggel érkezünk Párisba. A fogadtatás után kocsiakra ültünk, s végig vágattunk pár boulevardon, hogy szokjunk valamennyire, ahoz a lázas élethez, mely Páris utcáin lüktet s mely az idegenre végtelenül nyomasztólag hat.

Hamar megszoktuk. Néhány óra múlva már csoportokba verődve, mellünkön széles nemzeti szín szalaggal, kezünkben Paris térképével sétáltunk az utcákon és tereken s dicsekvés nélkül legyen mondva, a párisi satnya népnek ugyancsak feltűntek a daliás magyar fiúk, s nem egy helyen megtörtént, hogy itt, a hol a világ minden részéből látni embereket, a csoportokba verődött nép megtudva kik vagyunk, megéltjezte a magyarokat.

Az ilyen apróbb ováció azonban feltűnt a rendőrségnek is, s épen a Place de la Concorde-on, az elvesztés gyásza miatt fátyollal bevont Sirasburgi szobrot néztük, mikor egy udvarias francia deaktív-rendőr jött hozzánk s kért, hogy mondjuk meg kik vagyunk, mert az van elterjedve Párisban, hogy mi a burok küldöttei vagyunk a kik demonstrálni jöttek Párisba.

Megnyugtattuk a rendőrt, hogy abból egy szó sem igaz, mire udvarias bocsánatkerések között eltávozott.

Nem lebetetlen, hogy másnap czáfolat jött a hivatalos lapban a szenzációért epedő párisi nép lecsillapítására.

A kongresszus révén különben megbecsülhetetlen kedvezményekben volt már eddig is részünk.

Igy bejutottunk Sarah Bernhardt színházába is.

L'Aiglont adták. Több mint egy éve adják esteről-estére ezt a darabot, a hatalmas művész színházában s még most is valóságos állampapirként szerepel egy-egy ide szóló jegy s oly nagy a kereslet, hogy egy jegyért mesés arakat fizetnek.

Mi bejutottunk ingyen. A nagy művész a diákkongresszus tisztelére rendezett egy előadást.

És a magyarok itt is magukra vonták a figyelmet.

Néhányan közülünk diszmagyarban jelentek meg s a párisi öltözék általános bámulat tárgyát képezte.

S a r a h Bernhardt hatalmas művész, a párisiak imádják, hanem azért, azt hiszem ritkán van olyan ovációban része, mint ez ifjusági előadás alkalmával.

Felvonások után virágözön borította a színpadot, előadás végeztével pedig az ezrekre

napon, vagy a hetedik év vége felé azt izente a kormányzó Pétervárra, hogy Szaburov ur kész megfesteni azt a mit tőle kívánnak. — Legyen az már most dísznótór vagy Varsó bevétele az oroszok által.

(Ezért a «szellemes» megjegyzésért a György rendet kapta.)

Karkov ur diadalmaskodott, hogy az ő rendszere így bevált, s már arról gongolkozott hogy nem volna-e jó Irkutzban festő iskolát alapítani, a melynek igazgatója a György rendes igazgató volna? Hát ha így lehetne az orosz művészetet reformálni? A festészet után a szobraszatot, aztán a zenét? A különféle művészeti erények után, melyek már eddig is érvényesültek, «a szebioui dóm» mindegyikre feltűnést keltene.

Irkutzba elküldték a rendeletet, hogy Szaburov Mihály urat, az orosz «Rafael-jelöltet» a legnagyobb kényelemmel utaztassák haza. Mikor pedig Pétervárra érkezett, berendeztek számára egy csodaszép műtermet és ellátták bőven mindennel, ami az életet kellemessé teheti.

Félév múlva elkészült Szaburov nagy festményével. Az egész idő alatt senkit sem fogadott műtermében és gondosan zárva maradt annak az ajtaja még Karkov előtt is. De mikor befejezte a festményét, a czár maga eljött hogy megnézze.

Hát az történt, hogy a mint a czár megpillantotta a «remekműnek» keresztelt festményt — Karkov vaktában annak mondta — elkezdett kacagni. Soha még ilyen naiv elfogás és kontár kidolgozás.

Az a hét esztendő a szibériai «Rafaeliskolában» nemcsak a fantáziát tölte ki Szaburovból, de meg a technika fogalmait is elfeledtette vele. «Varsó bevétele az oroszok által» olyan kontár munka volt, melyet még valamely ambiciózusabb falusi szobafestő is restelt volna magáénak vallani.

Karkov elcinte azt a gyanut taplálta ragában, hogy Szaburov csufot akart belőle üzni és olyasféle czézást tett a czár előtt, hogy jó volna talán ezt az urat a szibériai «bejövő» is-olába küldeni, melynek olombánya a neve. De Il Sándor nemes leike nem engedte, hogy a kegyetlen játékot folytassák.

Kis nyugdíjaj utalványozott ki magánpénztárából Szaburovnak, amelyből ez még ma is megél valamelyik kisebb orosz városban. Az esetet nem vette azóta kezébe hogy utolsó kísérlete olyan rosszul sikerült.

Az orosz Rafael álása pedig máig nincs még betöltve, ha tetszik, tessék pályazni

Szaburov képzelete telve volt a legragyogóbb képekkel. Amit Oroszországban látott amit utközbén felismert magába, és eget, azaz eszet kért. Kora ifjuságától hevítettek fantáziáját és elbitették vele, hogy ő lesz az orosz festészet megváltója. Beléjötték a nagyfestők csirait és mikor a fa már gyökért is ves, gyümölcsözni is készül akkor többen megakadályozták minden további fejlődésben.

De azért nem engedett. Fellázadt benne a férfias dacz és a művész büszkessége. Nem fogják őt megtörni, nem kényszeríthetik arra, hogy eszetét zsarnokság szolgálatába adja, csak azért sem!

Minden évben kétszer küldött róla Pétervárra jelentést a kormányzó. Az elsőben a művész kétségbeeséséről volt szó, az ötödiktől kezdve csupa megadást jelzett. S a mi a kettő közt feküdt, durva rajza volt egy leleknek, a mely a kin szenvedés lassu tűzén elpárolgott.

Higgyék el uraim hősnek lenni nem is olyan tulságos nehéz dolog. Segit a pillanat hev, a felmagasztosult érzes és még a kevésbbé bátor is érzi ezt a csata hevében. De állhatatosnak maradni akkor is, mikor a lomha idő üz idegzetünk felett, és már több mint virtus Szaburov sem állott ellen a időnek.

Teste meghajlott, lelke eltompult és egy

mas többé Nem kurtz-jában al fes- hogy küldte neve Szab- sában Ha ob lo- a he- eret- negen- a sza- ga be arra, a tila- sznek tár- Varsó

menő sokaság lámpionokkal kezében maga vonta kocsiját egész lakásig.

Csodálatos nép ez a francia! Kedélyének, vérenek pillanatnyi fölhevülésében számtalan királyait, hogy a másik pillanatban végtelen közömbösséget tanúsítson ez intézmény iránt.

Páris és Páris környéke ennek bizonyítéka.

Középületei, terei, kertjei mindmagukon és magukban viselik a királyság és császáremléket és a francia rá sem ügyel.

A Luxenburg palotán k o r o n á s a r a n y c z i m e r v a n, ülészik benne a senatus, a kertek, a terek telve a császárság és királyság emlékeivel, a párisi nép műsága értő szemmel gyönyörködik bennök.

A Tuileriák kertjében, hol annak idején bűvös csendességben királyok haligáltak a szökőkutak csobogását, most zajosan kacagva sétál a párisi nép s a szökőkutak tavában vívórlas hajócskakkal játszanak a polgarok apró gyerekei.

A királyokat elűzte a nép, a kincseiket érintetlenül magának tartja fenn.

Tegnap künn voltunk Saint Germain-ben hol XIV. Lajos király lakott. Itt tartottak a diákok nemzetközi vívóversenyt.

Megnéztük XIV. Lajos palotáját. Lépcsőházakban, termekben, homlokzaton, falakon, mindenütt a lilomos czimert láttuk és a hatalmas királyi palota képezi most is legnagyobb nevezetességet St. Germain-nek, mert be van rendezve m u z e u m n a k.

A vívó versenyen a magyarok nem vettek részt, mert csak törvívás volt. Pedig többben neveztek a magyarok közül a versenyre. De csak kard vivásra. Minthogy azonban nem volt ellenfél, két magyar fiu egymás között mutatta be a magyar kardvívást.

Verseny után megnéztük XIV. Lajos parkját, mely órási munkával valami olyan fensikká van átalakítva, honnan felséges kilátás nyílik a szomszéd városokra el Paris fele, melynek legkimagaslóbb pontja az Eiffel torony ködbe burkolózva tekint felénk . . .

Estére a lobogókkal feldíszített városban s a park utcáin ezer meg ezer lámpion gyúlt ki s pár pillanat múlva agy dörgések jeleztek, hogy Leygues közoktatásiügyi miniszter meérkezett.

A miniszter a kongresszus tiszteletére ugyanis bankettet adott, melyen a diákok, St.-Germain város és Paris számos előkelősége vett részt.

Soha ilyen bankettet!

A világ minden részéből össze sereglett diákság ölekezése volt az.

Olasz, francia, amerikai, egyiptomi török, orosz, görög, beng, angol, finn, norvég, svéd, holland, spanyol, cseh, lengyel, román, magyar s még nem tudom bány fele náció fiatalsga járja sorba egymás asztalat, élteve egymás nemzetét, ültve testvéri pohárt, énekelve egymás nemzeti dalát . . . há ránk biztak volna s világ béke megcsinálását, azon az egy éjszaka n megteremtettük volna azt.

Általában örömmel tapasztalom, hogy a magyart becsülik külföldön. Lenézésről, vagy állami életünk nemismeréséről szó sem lehet. A kikkel érintkeztem, tudatában voltak annak hogy mi a magyar, s milyen pozíciót foglal el Európa kultur államai közt.

Az oláh diákok piszkoskodásait nemes megvetéssel utasítottuk vissza a kongresszuson. Az európai diákság rokonszenve mindjárt felénk fordult, mikor elnökünk L u d w i g h Rezső komoly, értékes beszédben fejtette ki, hogy a reánk szórt vádak alaptalan rágalmak, s a magyar nemzet történelmi multjával sem egyezhetik össze egy területen belől, vele együtt elő faj erőszakos elnyomása.

A mi rokonszenvünk főleg a finn egyetemi hallgatók fele irányult. Az elnyomott rokon nép fiait keserve-en panasztak óriási küzdelmüket, nyelvök és nemzeti létök érdekében kifejtett sisifusi munkájukat. Elfognak veszni mondják — a nélkül — hogy Európa egy szalmaszalat is nyujtanak feléjük mentő eszközül.

A kongresszusi tárgyalások alatt egy-

mást érik az ünnepek. Léguőbb arra az estelyre voltunk hivatalosak, melyet az elnök adott a kongresszus tagjai tiszteletére. Ennek lefolyásáról azonban következő levelmben számolok be.

Boross Lajos.

H I R E K.

Augusztus 13.

Ötvengyedik esztendeje annak, hogy Görgey Arbur a magyar hadsereg fővezére meghódolt az oroszoknak. Csak ő hódolt meg, nem a magyar hadsereg, mert az utolsó pillanatban is kész volt berohanni az az ellenséges sorokba, megvédeni meg egy utolsó kísérlettel a haldokló magyar szabadságot.

Ötvenegy esztendő mult el azóta. — A történelem retortáin leszűrődött világesemények közt tisztázni akarta egész légió historikus a világszi napot is.

Csak hogy hiába!

A magyar szív, a magyar lélek nem tudta elhinni, köteteken keresztül bizonyított igazságot s megmaradt a mellett, hogy Vilagosnál árulták el a magyar nemzetet.

Lehet hogy ez a hit az elbukott magyar szabadság megtyrásából meggyaláztatából kelt szányra. Annyi azonban tény hogy minden magyar apa elborult homlokkal beszél öleiben ülő fiúcskájának arról a szomorú helyről, hol a huszárok könnyeztek, sirva nézven pusztulását a magyar nemzetnek, és a hol annyi nemes szívű ember ontotta ki életét önkezeivel a bukás gyalázata, keserve miatt.

Ne vessünk hat epen ezért tányolt erre a szomorú napra. De emlékezzünk meg róla mindig fajtalommal, hazafii bánattal.

Legyen e szomorú sik intő példa, minden györöngye egy-egy tiltó szó: »Vigyázzunk, ne hogy ismétlődjék az a rettenetes nap, mikor magyar adta el a magyart!

* Szabó Zsigmond halála. A debreczeni társadalomnak s közlekedőkre a kereskedővagnak gyászja van. Egyik érdemes, kiváló tagját Szabó Zsigmondot ragadta el munkás életének delén a hirtelen halál. Megdöbbenve fogadta mindenki a szomorú hírt s az egész városban mely részvétet keltett a derék férfiú elhunytá.

Mi is siratjuk benne az egyenes lelkű, jellemes embert, a kitünő polgárt, ki bár nem volt velünk egy politikai hitvalláson, de városi és közügyekben alkuvást nem ismerve, harczolt a jóért és igazért. Halála mélységes gyászba borította kiterjedt családját. Özvegyn és négy kis árváján kívül a nagykiterjedésű Horváth és Szabó család állják körül zokogva ravatalat.

Halála hírére a Kereskedelmi Csarnok s több közintézet kitűzte a gyászlobogót. Temetése holnap délután 5 órakor lesz a József kir. herceg utca 22-ik számú gyászszáztól. A mélyen sujtott család a halálesetről a következő jelentést adta ki:

A legmélyebb fájdalom érzetével tudatjuk a forrón szeretett férj, az áldott emlékü jó apa, gyermek, vő, testvér és sógornak néhai Szabó Zsigmond kereskedőnek fáradataian munkás életének 43-ik, zavartalan boldog házasságának 13-ik évében, f. hó 12-én, deli 12 órakor rövid, de súlyos szenvedés után váratlanul történt csendes elhunytát. A boldogult hült tetemei f. hó 14-én, d. u. 5 órakor fognak a József kir. herceg-utca 22-ik számú hazunktól, az ev. ref. egyház szertartása szerint tartando rövid ima után, a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mely vég-tisztességtelre az elhunytak rokonait, jó barátait, pályatársait s általában a fájalmunk-

ban résztvenni kívánó közönséget banatos szívvél meghívjuk. Debreczen, 1900. aug. 12. Banatos özvegye: Szabó Zsigmondné szül. Horváth Maria, Gyermekai: Zsigmond, Mariska Margit és Rózsika. Édes apja: Szabó Zsigmond. Testvérei: Szabó Julianna, Szabó József ne-jével és gyermekeivel. Apósa: Horváth István ne-jével Csóka Eszterrel és gyermekeivel. Horváth Eszter férjével Kiss Lajossal és gyermekeivel; Horváth József gyermekeivel; Horváth Erzsébet férjével Bész er Károlyval. Horváth Róza férjével Udvarhelyi Gézával és Horváth Ferencz. Béke poraira!

* A király születésnapja. Miodinkább közeledik augusztus 18-ika, ő felsége születés napjának évfordulója. Debreczen város törvény hatósága szorgosan készül, hogy az ünnepnap fényes és impozáns legyen. A hálaadó istentiszteletre mint értesítünk a törvényhatósági bizottságot gróf D e g e n f e l d József főispán és V e c s e y Imre polgármesterhelyettes fogják vezetni. Készül az ünnepél-re az az izr. hitközség is. Ennek hálaadó istentiszteleten való részvételre a «Zion» egyesület a következő felhívást intézte tagjaihoz:

Tisztelt tagtárs ur! Felkérjük, hogy az 1900 evi augusztus hó 18-an, d. e. 10 órakor 6 fel-ége 70-ik születésnapja alkalmából a Deák Ferencz-utcai izraelita templomban tartandó ünnepélyes istentiszteleten (melyen testületileg résztvenni elhatározta) megjeleni sziveskedjék. Gyülekezés az egyesületi helyiségben Piacz-utca 63 szám alatt d. e. fél 10 órakor.

* Újabb rablótámadás. A mi sok, sok, sok! Nem mulik el nap, hogy hirt ne kapjunk arról, hogy H.-Pályi környéken ismét garázdálkodtak a rablók. Mintha csak a Rózsa Sándor rabló világ nyilna fel.

A rablók leveleket irnak az egyes bérlőknek előre bejelentik a látogatásukat, jó vacsorát kérnek és akár kapnak, akár nem mikor elmennek felgyujtják a bérlő természetét, kezdték Klein bérlőn, a házat kirabolták felgyujtották és a leányát megsebesítették. Azután Fon Samu H.-Pályi bérlőnél vizitáltak s távozás előtt ott is porrá akartak égetni mindent.

Azután Sarkadi (Hern) Mózeshez törtek be, tegnap Brüll Ármín H.-pályi földbirtokos tanyáját gyujtották fel.

De gyujtogatnak Nagy-Létán és Vértesen is, hol az együvé hordott összes termést felégették.

A bérlők már mind beköltöztek a környékről. Debreczenbe, az életük biztonságban van, de a vagyonuk az nincs. És a csendőrség? Az nyomoz ugy mondják „erélyesen” de eredmény nélkül.

* Debreczeni tanítók Miskolczon. A református népiskolai tanítók országos egyetülete ma tartja Miskolczon évi rendes közgyűlését. A közgyűlés iránt nagy az érdeklődés. Debreczenből is számos tanító utazott Miskolczra, a kik közül T a s s i Miklós lapunk munkatársa a «Tanítók lapjának» szerkesztője tart felolvasást. A gyűlés programja különben a következő:

Tegnap este ismerkedési estély volt a «Budapest» szállóban. A gyűlés ma délelőtt kezdődött a ref. felsőbb leányiskola nagy termében. Ezt megelőzőleg azonban hazafias kegyeletnek áldoztak a gyűlés tagjai, amelynyiben testületileg kivonultak az Erzsébet térre es megkoszorúzták a Kossuth Lajos szobrát. Az ünnepélyes aktus a következő volt:

1. Elenekelték a «Himnusz»-t. 2. Sinka Lajos elnök beszédet tartott 3. Tóth István ünnepi ódat zavalta. 4. Záradéku a «Szózat»-ot enekelték.

Ezután a gyűlésre vonulnak, a melynek

targysorozata a következő: 1. Kun Bertalan püspök imája és disznónői megnyitója. 2. Az ev. ref. tanítók kívánalmái. Zsinat elé terjesztendő határozatok. Előadó: Simon Károly. 3. «Az ev. ref. tanító a magyarság szolgálatában.» Előadó: Fogarassy Jenő. 4. Dr. Eben Mihály előadása új arabs számológépéről. 5. «A vallásos és bazafias érzelmei apolása az iskolában.» Előadó: Lázár István. 6. «Egyesületi életünkről» Előadó: Szalóky Dániel. 7. «Hivatalos lapunk ügye.» Előadó: Tassó Miklós.

Gyűlés után társas ebéd lesz a «Budapest» szállóban, mely után a gyűlés tagjai a várost tekintik meg, kedden pedig a diósgyőri gyárba és a Hámorba rándulnak. Az országgyűlés megkezdése előtt fél 9 órakor az alsó borsodi ref. tanító egyesület ülésezik ugyancsak a leánynevelő intézet nagytermében.

* **Gondnokság alá helyezett debreczeni nő.** A «Budapesti Közlönyben» a hivatalos lapban a kinevezések és arverési hirdetések közepette sokszor bukkanunk olyan közleményre, a melynek minden sora egy megkapó tragédiát árul el. Ilyen a következő közlemény is.

A debreczeni királyi fővényszék közölni teszi, hogy D u l i n Karolin debreczeni lakos 10277/1900. p. szám alatt hozott ítélettel 1877. évi XX. t.-cz. 26. pontja alapján elmebetegség miatt gondnokság alá helyeztetett. Debreczen, 1900. aug. 8. A debreczeni kir. fővényszék polgári osztálya.

E közlemény a hivatalos lap tegnapi számában látott napvilágot.

Posta és távbeszélő segédtiszt tanfolyam Debreczenben. A kereskedelmi miniszter hivatalos hirdetésben teszi közzé, hogy 1900. okt. hó 1-től kezdve hat hónapi időtartamra Debreczenben posta és távbeszélő segédtiszt tanfolyamot nyit. A kik ez államszolgálatra kíváncsiak magukat képezni, kérvényeiket a nagyvárad postai igazgatóságához adják be.

* **Betörés** A dohánygyár és kath. temető közötti Erzsébet malomba betörték. A tettes a padlásokon keresztül hatolt be, s egy ott talált csákánnyal felfeszítve az ajtókat, 99—100 koronát el vitt. A dolgot dr. Balázs Bertalan az Erzsébet malom tömeggondnok jelentette be, s gyanyuja egy Király Pál nevezetű kocsisra irányult, ki ellen a nyomozást erősen folytatják.

* **A debreczeni sertéskivíteli telep** létesítése érdekében tegnap népes értekezlet volt V e c s e y Imre polgármester helyettes elnöksége alatt a városházán. Az értekezlet a telep létesítését elvben elfogadta, s a kivitelrs b i z o t t s á g o t küldött ki, melynek elnöke: Vecsei Imre tanácsnok, tb. főjegyző, előadója: Szücs Mihály, jegyző Csóka Samu-el polgármesteri titkár, tagjai: Király Gyula, Szentesi János, Nagy Jakab, Debreczeni Lajos, Leidl Emil, Csáki János, Aczel Géza és Rickl Antal. Ez a bizottság kötelezve lett, hogy a nagy ügynevezett létesítő bizottságnak f. évi Október 1-ig jelentést tenni.

* **Rendőri furcsaságok.** Két nem mindennapi, s mindenesetre kedélyes dolgot foglaltunk e czim alá:

Az egyik egy rendőrbiztos jelentése egy vásári tolvajlásról: »N. N. ezután lefeküdt aludni. Felébredven megolvasta pénzét, s úgy találta, hogy egy krajczárja sincs.« Hm! ha egy krajczárja sem volt, hogy olvasta meg a pénzét? Ezt még a legügyesebb biztos sem tudná kikutatni.

A másik nem kevésbé kedélyes. N.-Becs-kerek rendőrkapitánya jelentést adott be, melyben beszámol: »A nyomozás sikerrel járt, 50 drb. hamis ezüstforintot koboztam el, melyből azonban pénzem kifogyván 17-et saját

szükségletemre használtam fel. Eredeti. Nem-sokára, arról fog jelentést tenni, a derék kapitány, hogy az elkobozott hamis konyakkal a nevenapjára ö-szegyült urakat kínálta meg egy elkobozott bundából az anyósának csúfáltott bái ruhát és így tovább.

* **Verekedő napszámos** Balogh József napszámos tegnap a Szt-Anna utca végén erőnek erejével beleakart kötni egy csomó dézsárnalába. Az ott őrtálló rendőr több ízben eltávolította, de Balogh harci vagytól üzetve újból meg újból neki akart menni a dézsáknak, végre is a rendőr kénytelen volt bekisérni. Most a dutyiban hűtik le hazafias napszámot.

* **A fonatos leány.** Nótárius tolvaj és a városból kitalált leányra akadt rá a rendőrség ma egy fonatos satorban. Kónya Juliánának hívják a derék hajadont, kinek már több ízben volt alkalma a rendőrség vendégszeretési igénybe venni. A csinos arcú leány egy fonatos satorban volt mint elarusító, de mivel több apró lopással van gy-nusitva s a fonatosban nagy alkalma nyíthatik részeg emberek megkárosítására, a rendőrség olalmába vette s k fogja tolonczoltatni, egyelőre azonban a kórházba lett utasítva.

* **Hajdu-nygye és Debreczen állategészségügye.** Hajduvármegye és Debreczen területén az elmúlt héten s következő állatbetegségek fordultak elő: Hajduvármegyében: Lepfene; nádudvari j. Nádudvar 1 u. Veszétség: Hajdu-Szoboszló v. 1 u. Himlő: nádudvari j. 1 u. Rühkór: nádudvari j. Kaba 1 u., Nádudvar 1 u. Hajdu-Nánás v. 1. Sertésorbancz: balmazújvárosi j. Csege 1 u. Sertésvész: balmazújvárosi j. Balmazújváros 5 u., Csege 1 p. Földes-Józsa 1 u., Hajdu-Vámos Percs 2 u. nádudvari j. Földes 15 u. Nádudvar 1 u., Püspök-Ladány 1 u., Hajdu-Nánás v. 2 u. Debreczenben: Lepfene 1 u. Veszétség 1 u. Takonykór és bőrférg 2 u. Sertésorbancz 2 u.

* **Oláh fészkelődés.** Az oláhok csak nem nyugoznak s nemzeti kérdést akarnak csinálni mindentől. Nagybanyan i-bálat akart rendezni az ottani román fiatalok. Felmerült egyik rendezbizottsági ülésen a meghívó kérdése is. Egyik rész azt mondta, hogy magyarul is kell szövegezni a meghívót. De ezt az indítványt teszavazta és pedig tüntető módon, legkevesebb sem szerény hangu indokollással. A hatóság pedig éppen e miatt nem engedélyezte a táncmulatás megtartását. A hatóság határozatát megfellebbezték.

* **Dankó Pista Nagyváradon.** A magyar nótá fejedeleme Nagyváradon van. Tegnapeste kezdte meg működését Dankó Pista dalotársasága Bazar-vendéglő udvarkertjében. A társaság a nagy nótaköltő legújabb, csodaszép dalait énekelte azzal a hatással, a mely Dankó szép édes nótáinak hű kísérője. A dalosok két hétig maradnak Nagyváradon.

* **Összeomlott vendéglő.** Hajdu-Dorogon a régi «Novella» fogadó egyik szárnyépülete, melyből az ottani «Kaszinó-egylet» csak az év elején költözött ki s jelenben korecsmahelyiségül használták, pénteken 11 óra után, midőn szerencsere már a mulatózó közönség eltávozott ágyudörgésszerű robajjal beszakadt. Az új szárnyban levő helybéli vendéglős és a fogadó összes személyzete rémülten futottak ki az udvarra. Az épület egész boltozata leszakadt, átverte a szobák alapzatát, a pinczeboltozatát s a levegőben függő közfal a légnyomásától szintén utána a pincze mélyébe zuhant. Az épület szerencsére üres volt.

* **Angelotti mulatója.** Érdekes előadás lesz ma a Bikában a mennyiben ma lép először a világhírű Bergeri állathang utánzó továbbá fennmenális szájharmonika művész is

fog ma bemutatkozni és egy új jelenet a tiri hegyek közt szintén ma kerül bemutatásra, a jelenében az ismeretes faczipó táncot fogják járni. Ugyancsak ma lesz utol-ó fellépte a kedvli Pilipliknek, kik bucsu estéjükön szintén újat fognak produkálni s tudjuk hogy e derék csoda-táncosokat mindenki meg fogja még ma nézni. Az emberek a holdban neveltetős arnyékképek oly óriási vouzeróvel bírnak, hogy egyelőre még 3 estére a műsoron maradnak.

* **Kamarai közlemények.** A m. kir. honvédség részére 1901 január 1-től 1906 év végéig szükséges, évenként körülbelül 800,000 korona értéket képviselő posztóból és posztószertű gyapju szövetből készített ruházati cikkek és ehhez való anyagok szállítására nyilvános pályázat hirdettetik.

Ajánlatok a Magyar szent korona országainak területén már fennálló, jó hiteles és szállítási képességükre nézve igazolt gyárosok vagy több ily gyárosból szövetkezett társulatok által nyújthatnak be. A kellőképpen felszerelt és megfelelő bélyegjegyekkel ellátott ajánlatok a honvédelmi minisztérium segédhivatali főigazgatójánál legkésőbb 1900 évi szeptember hó 20 déli 12 óráig beadandók. Mindazok, akik ezen cikkek szállításával foglalkozni akarnak, a teljes hirdetményt és a szerződési tervezetet a k-resk. és iparkamaránál megtekinthetik.

A m. kir. honvédség részére 1901 január 1-től 1906 év végéig szükséges évenként körülbelül 400,000 korona értéket viselő vászonból és gyapot szövetből készített ruházati, főtiszorelemi és ágynemű cikkek szállítására nyilvános pályázat hirdettetik.

Ajánlatokat csak a Magyar szent korona országainak területén már fennálló jó hiteles és szállítási képességükre nézve igazolt gyárosok vagy több ily gyárosból szövetkezett társulatok nyújthatnak be.

A kellőképpen felszerelt és megfelelő bélyegjegyekkel ellátott ajánlatok a honvédelmi minisztérium segédhivatali főigazgatójánál legkésőbb 1900 évi szeptember hó 20 déli 12 óráig beadandók.

Mindazok, a kik ezen cikkek szállításával foglalkozni akarnak, a teljes hirdetményt és a szerződési tervezetet a kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetik.

* **Az iskolaszékek alkonya.** Harmincz esztendeje annak, hogy báró Eötvös József megalapította az iskolaszéket. Ez a bizottság ingyen munkát teljesít, hol jól, hol rosszul — s Eötvös, akinek vajmi kevés pénz állott rendelkezésére a közoktatás ügyének istapolására — az emberek hiúságára számított, amikor általában hasznosnak, képzelte el ezt az intézményt. Az iskolaszékek azonban lassankint kepteleneknek bizonyultak a feladatukra. Kivétel természetesen sok akadt, különösen vidéken és leginkább olyan vidékeken amelyekeken veszélyben van a magyar nyelv. Általános-ságban azonban nem váltak be az iskolaszékek, s ez az oka annak, hogy a kultuszminisztériumban — úgy látszik — azon gondolkoznak, hogy szép lassan megszüntetik az egész ingyenes intézményt. — Most még csak kezdik a munkát, de ha már elkezdtek valószínűleg folytatják is s az iskolák felügyeletében nemsokára magukra maradnak a tanfelügyelők, akiknek nem passziójuk, hanem kötelességük, az iskolákat rendben tartani. A kultuszminiszter rendelete egyelőre csak a háromszáz polgári iskolai székek szől s nem is jelent kivégzést, hanem csak a jogok nagy megnyirbálását. Ezután az iskolaszékek nem szabad beavatkozni az iskola tanítási anyagába, se a tanítás menetébe. — Legfőképpen az évről vizsgálatokon reprezentálhatja a széket az elnök.

* A gyógyszereszek számlái és a belügyminiszter. A szegény betegek számára ingyen kiadott gyógyszerekről szóló számlákat a gyógyszereszeknek a közigazgatóság útján kell a belügyminiszterhez felterjeszteni; aki a gyógyszereszeknek a követeleseit az országos betegápolási alappól utalványozza ki. Az ingyenes orvosságok kiszolgáltatása tárgyában a kormány és a gyógyszeresztartalajdonosok között szerződéses állapotok fenn, amelyek értelmében az országos betegápolási alap terheire eső orvosságokat a gyógyszeresztartalajdonosok olcsóbban, több százalékos engedménnyel szolgáltatják ki. A gyógyszereszek számláit a tanács negyedévenként szokta a többi törvényhatósággal együtt a belügyminiszterhez felterjeszteni, még pedig a fennálló szabályok értelmében a törvényhatóság területén levő, mindazon gyógyszereszek számláit összegyűjtve, akik csak az alammal az emittett szerződési viszonyt megkötötték. Igen gyakran megtörtént azonban, hogy egyes gyógyszereszek a befejezett negyedévről szóló számlákat csak nagyon késve, hetek, hónapok múlva nyújtották be a törvényhatósághoz, ami miatt azután a többi számlák kiutalványozása is fönnakadt. A gyógyszereszek tekintélyes része felszólalt az állpot ellen, és több ízben kérte a belügyminisztert, hogy e rendelleneséget szüntesse meg. Legutóbb, hogy e kérelemnek nem lett fogadása számos gyógyszerész a me g k ö t t e s z e r z ő d é s fölbonthatat kérte a kormánytól. A belügyminiszter a torzalkodást felidejezt kérdést most az összes törvényhatóságok részére a kiadott körrendeletben újabb szabályozza. A körrendelet, mely Debrecenben megérkezett, köteleseggé teszi a törvényhatóságoknak, hogy az elmúlt negyedévi ideje alatt kiadott ingyen gyógyszerekre vonatkozó számlákat a következő negyedévi tizenötödik napjáig okvetlenül terjessze föl hozzá, tekintet nélkül arra, vajon valamennyi számla beérkezett-e? Azokat a negyedéves számlákat pedig, amelyek a negyedévre következő hónap tizenötödik napjáig be nem érkeztek, csak a következő évnegyed végén kell felterjeszteni az újabb gyógyszereszámlákkal együtt. A szegényebb gyógyszerész így legfeljebb három het alatt pénzhez fog jutni az országos betegápolási alap is megmenekedik attól a veszteségtől, amit a szerződéssel biztosított árkedvezmény elvesszétése jelentett volna.

* Szegény lovacska és szegény gazdája. Megható jelenet történt a kihagasi bíróságnál. Egy keserű paraszt volt ott a bájával, amit a sors is, meg a törvény is csinált neki. A törvény előszólította bűnhődésre mert a lovacska a város legelőjére tévedt és tilalmas fűvet legelt.

— Hat — mondja ő, a keserű atyafi — beteg volt a ló, egy kis friss fűre eresztettem.

— Hja, a tilos fűre, tudja kend azt, hogy ez tilmas. — Öt korona ennek a büntetése.

— Fő sóhaj, az ember:
— De a ló is elpusztult...
— Az baj.
— Akkor is fizetni kő?
— Persze hogy kel.

— No akkor ez nem igazság, mert csak legálább a ló maradt volna meg, szívesen megadózna végette az ember...

S oly keserű haraggal nézett vissza a bírói szék felé a magyar, mintha a törvényt és a sorsot, fő akarna öklelni...

* Birságolás az iparhatóságnál. Nagyon megszívlelendő rendeletet bocsátott ki a napokban a keresk. miniszter, mely főként a kisiparosok helyzetét könnyíti. Eddig ugyanis szokás jogszertüleg róta ki az iparhatóságot a pénzbiroságot, 5 koronától felfele és rövidesen elzáratta azokat, kik fizetni nem tudtak. Az említett rendelet most megszabja, hogy 5 korona pénzbüntetés helyett 12 órai elzárás, mint módosított büntetést, a bünvádi perrendtartás csak a legszigorubb indokolt esetekhez engedi meg de lényegese körülmény az is hogy az eljárás még nem megbélyegző jellemű

fenyítés, hanem csupán rendbüntetés. Végeztül pedig kimondja az idézett rendelet, hogy 4 koronán alul kiszabott bírságok fejében nem szabható ki elzárás, azonfelül aztán 20 koronáig 1 nap, minden tovább 20 korona büntetésért, illetve ezzel szemben újabb 1 napi elzárás szabható ki. Kétségtelen hogy a ministeri rendelet sok visszaélést vesz eljéti, s a kisiparosok bizonyosan halával fogadják ezt.

* A ki olcsón akar venni bőrből pénz, sziva és dohány tarczát, sakk, dominó, sábotot valódi ezüst és ebenfaból, dohányzó készleteket, esernyőt önműködő zarral valamint mindennemű dohányzó eszközöket tajtek pipák, szupak, száraz rendkívül a gy választékban Sch w a r t z Dániel dohányzó eszköz különlegességi üzletében a Bika alatt.

Tanügy.

A kecskeméti ev. ref. jogakadémián, dr. Kovács Pal igazgató, egy évi szabadágyidejének lejárával, augusztus 1-én ismét átvette dr. Szigethy Lehel helyettes igazgatótól a tanintézet ügyeinek vezetését. Feikéri ennélfogva mindazokat a kik a kecskeméti jogakadémiát illetőleg bármely tekintetben felvilágosítást óhajtanak nyerni, hogy ez iránt hozzáfordulni szíveskedjenek. A jogakadémián a beiratások szeptember hó 1-8-ig tartanak, szeptember 8-15-ig folyamodás útján a tanári kar, október 15-ig nyomas okból a jogakademia igazgató-tanácsa adhat az utólagos felvételre engedélyt. Beiktatási díj 20 korona, a melyből 12 korona az orsz. tanári nyugdíjalap, 8 korona a jogakademia könyvtára ap javára esik. Eelvi tandíj 40 korona. Az alapvizsgálati díj 24 korona. A tanintézettel kapcsolatos tapintézetben a joghallgatók havonként 14 koronaért kaphatnak ellátást.

IRODALOM.

Mi nyomorékok.

A világ az izmos butaké,
Kik hangulatban, hitben élnek,
A magamfajta nyomorékok
Csak vizsgálódnak és henyelnek...
Annyi éles, szines hazugság
Tőtheinél el szegény szívünket...
Mért nem vagyunk hívó butak mind?
Éles szemmel vajjon ki büntet
Nyomorékokat, bennünket?

Milyen jó volna ámitottan
Mamort beszívni földről, égről!...
S minket vad kerubok üttek ki
A hazugságok edeneből.
Nem szomjazunk, bár el se teltünk,
Nem egeti vágy sem szívünket,
Csak nézünk, nézünk, nem mosolygunk,
De a köny is kerül bennünket...
Nyomorékokat ki bűnt?...

Ady Endre.

Még egyszer.

Ez lesz a czime annak a versköteteknek, a melyet Ady Endre a »Szabadság« belső dolgozó társaság legközelebb kibocsát. Második kötete lesz ez Ady Endrenek. Első kötete szinte példátlan sikert aratott, olyant, a mely csak az Istentől való, igazi poétáknak jut osztályrészül.

Ady Endre azok közé a ritka, nagy tehetségek közé tartozik, akik teljesen eredetiek teljesen új csapason haladnak és a kik mindig megtalálják az eredeti formát eredeti gondolatáknak.

Szerencsés sokoldalúsága következtében egyébként a közönség is napról-napra tanuja az ő kiváló hírlapírói működésének. Ez a közönség s mi akik kollégái vagyunk, bizonyosak vagyunk abban, hogy második verskötetete újabb nagy sikereket fog neki hozni.

A ki meg akarja szerezni magának azt a gyönyörűséget, hogy Ady Endre második

verskötetét elolvassa, az előfizetési összeget a »Szabadság« szerkesztőségébe küldheti vagy a »Debreczen« szerkesztőségébe.

A szerző különben a következő előfizetési felhívást bocsátotta ki:

Egy kötetet akarok kiadni Versek lesznek benne. A czime ez lesz: »Még egyszer.« A ki két koronát nem sajnál kidobni egy verskötetért, írja nevét a tu oldali gyűjtő ivre. A kötet szeptemberben jelen meg s mivel a versek jók, természetesen magam ak well kiadnom Szeretném ha nem fizetnék nagyon sokat rá Nagyvarad, 1900. augusztus hava. Ady Endre hírlapíró.

Egy érdekes levél.

Bécsi tudósítónktól.

Wolf Rudolf ur rajzoló Bécsben, Hepgasse 18. szám alatt, levelbe, melyet alább közlünk, tudatja velünk, milyen kiünő eredményt ért el felesége egy Ausztriában eddig ismeretlen gyógyszerrel, mely a betegség vagy verszegénység által elgyöngült vért bámulatosan felrissziti.

— A legbámulatosabb eredményt értem el, írja Wolf ur, Williams dr. Pink-pilulával. Feleségem gyomorban szenvedett s miután egy ideig használt a Pink-pilulákat, fájdalom megszűnt s ma igen jól érzi magát. Ugyanezt a módszert alkalmazom leányomnál bénasága ellen s remelem, hogy ugyanolyan eredményt érek el, mint anyjánál.

A Pink-pilula bámulatosan erős hatást gyakorol az egészségre. Számítalan a vérgyöngeségből származó betegség van, melyet gyökeresen gyógyít. A friss, tiszta, rendszere-en működő vér eltünteti a verszegénységet, a sárgaságot, neuraszténiát, gyomor- és bélbajt és reumat. A Pink-pilula a testnek új erőt, ellenálló képességet ad s ez biztosítja az egészséget és a hosszú életet.

Kapható minden gyógyszerésztárban, valamint a magyarországi lóraktárban **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest, Király-utca 12.** doboza 1 frt 75 krért, vagy 6 doboz 9 frért.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar parasztosztály emelése.

Ita: Wiener Moszkó.

A midőn Darányi földmívelésügyi miniszter tevékenységének sulypontját az alsóbb néposztályok boldogítására irányította és ezzel baktáskörében és az agar-törvényhozásban a socialis elvet juttatta kifejezésére, a megoldás stadiumába jutott az említett feladat. Darányi az összes mezőgazdasági osztályok jogosult érdekeit a legteljesebb mértékben elismeri, m ű k ö d é s e k i t e r j e d az összes mezőgazdasági kérdésekre, első sorban azonban a mezőgazdasági népség leggyengébb és legnagyobb részeenek, a munkás és kisbirtokos-osztályok erősítésére törekszik. Ennek érdekében teszi meg a legmesszebbmenő intézkedéseket, mozdítja elő a társadalmi erők összességét és ez által nemcsak a kisember köszönetét érdemli ki, nemcsak a társadalmi béke biztosításához járul hozzá nagy mértékben, hanem ez által a mezőgazdaság fellendülésének természetes alapját is megszilárdítja.

A törvényhozás az immáron tagadhatalan válágra és azokra a garanciákra való tekintettel, a melyeket a földmívelésügyi legfelsőbb vezetőjének ismeretei, buzgósága, tekintélye és népszerűsége nyujtanak, megszavazta a földmívelésügyi tarczának azokat a bősége-sebb összegeket, amelyek aminiszternek lehetővé tettek nagy tervei kivételét. A mezőgazdasági népség felsőbb rétegeiben készséges munkatársakat és minden irányban híveket talál. És a kis existenciák támogatására és a földmívelő lakosság jólétné emelésére irányuló törekvései az összes, a parasztosztályal közvetett vagy közvetlen érintkezésben álló körök közös törekvéseivé lettek.

A kérdés megoldása nehéz. A szociális és gazdasági bajok megszüntetésére nem létezik panacea, általános orvosszer vagy elv. Ugy a kicsiny, valamint a nagy eszközöknek meglesz a maguk hatása; az előbbieket, mert pillanatnyilag felmerülő bajokon aránylag könnyen s azonnal segítenek, és ez által gyakran nagy eredményeket érnek el; az utóbbiak pedig azért, mivel a jövőre irányuló jótékony befolyásokat évek múlva fokozott mértékben tudják érvényre juttatni. Gyors és közvetlen segítség szükséges a kiváló veszedelmek elhárítására s a spontán módon jelentkező bajok enyhítésére. Ide tartozik az elemi károk és betegségek által sújtottak enyhítése. Ide tartozik az elemi károk és betegségek által sújtottak támogatása, a szociálista tulkapások a kivándorlás s az éhség veszedelmének leküzdése és a keresetek védelme jogtalan kizsákmányolással szemben. Főként azonban megbeszélésnek, nagyszabású agrárpolitikára van szükség, amely úgy anyagi, mint erkölcsi, szociális, politikai és nemzeti intézkedésekre kiterjed, hogy a parasztság helyzetét minden tekintetben és tartósan megjavítsa.

Az anyagi viszonyok megjavítására való törekvés alapja egy észszerű agrárpolitikának, amely e részben mindazon intézkedéseket magában foglalja, amelyek a nép bevételi és kereseti forrásait bővítik, a termelést olcsóbbá teszik, a terheket csökkentik és az értékesítést biztosítják.

A kereset emelése kiterjed a mezőgazdasági nyers jövedelem fokozására, mezőgazdasági iparágak meghonosítására és fejlesztésére, mezőgazdasági ismeretek terjesztésére. Az olcsóbb termelés magában foglalja a munkás- és cselédkérdést, mint a hitelkérdést, az adóreform és a biztosításügy-, valamint a mezőgazdasági szükségletek arakulásiának kérdését. Az értékesítés biztosítása a fogyasztás fokozásának, a kereskedelem és kivitel, a vám és forgalmi politika kérdéseit veti fel.

Ethikai és szociális szempontból mindazok az intézkedések jönnek tekintetbe, amelyek a parasztsztyal szambeli erősítéseit, erkölcsösségének, intelligenciájának s közérzetének emelését, valamint a mezőgazdasági népesség boldogulását szolgálják. Ide tartozik a parasztság gazdaságok szaporítása s fentartása telepítési és parcellázási által, az eladó-odás leküzdése, az örökösödés szabályozása, a közgazdasági és peres eljárás reformja, ide tartoznak továbbá a nép művelésére és nevelésére szolgáló összes intézkedések, amelyek a paraszti lakosságot jobb, szorgalmasabb és takarékosabb gazdálkodásra szoktatják, az egyesületi szellem ápolása, felmerülő társadalmi ellentétek elhárítására és áthidalására és a közös érdekek megővására való egyesülés, végül a humanitárius intézmények hosszú sora, a szegényápolás és segélynyújtás.

Az összes intézkedéseknek végül állampolitikai és történelmi szellemű kell áthatva lenniük, mert a létező bajok megszüntetése csak akkor sikerülhet, ha állandóan azokra a körülményekre vagyunk figyelemmel, amelyekről származtak, az előmozdító törekvések csak akkor felelhetnek meg teljesen az állam érdekének, ha a létező nemzeti alapokon épülnek fel, a problémák csak akkor lesznek igazán megoldva, ha a nép életéből merített tapasztalatokból emelkedünk az elvont tudományhoz.

De a helyi viszonyok, a természetes feltételek, a gazdasági és ethikai körülmények helyi különbségei is figyelmet igényelnek, hogy az észszerűeknek talált intézkedések ne csak kellő időben, hanem kellő helyen is alkalmaztassanak. Előfeltétel tehát a helyi körülmények gondos tanulmányozása, a helyi tapasztalatok felhasználása és igénybevétele a lokális helyzetet nyújtotta előnyöknek, amelyek ugyan csekélyeknek látszanak egyenként, összehatásukban azonban mégis nagy jelentőségűek.

A következőkben fenti beosztásunkat követve, fel akarjuk tüntetni, mi történt hazánkban a parasztsztyal emelésére, mely eredmények érték el s mely feladatok várnak még megoldásra, hogy e tekintetben mely szempontok volna az irányadók, hogy a kivitelre mely keretekben kellene törekedni hogy egy ész-

szerű és nemzeti agrárpolitika kifejtett követelményeinek eleget tegyünk.

Különösen a természet által mostohán megáldott, de sűrű lakosságú vidékeken, amelyek kezük szerzeményére vannak utalva, így pl. Felső-Magyarország és Erdély hegyes vidékein, a phylloxera által elpusztított szőlőterületeken, vagy a hol a síkságon nagy latifundiumok terülnek el, a szegénység megdöbbentő fokára súlyos le a kisbirtokos és zsellér, akit a kultúra kenyereől fosztott meg, mert annak nővéjára maga erejéből emelkedni nem tudott. Elhanyagolt gazdaságot folytat hiányos marhaállománnyal, gyenge felszereléssel; lakása egészségtelen, ruházata szegényes, életmódja nyomoruságos.

Folyt. köv.

Nyílt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával **csecsemőt, gyermeket és felnőttet** egyaránt fenyeget a **járványok veszélye**, ismét csak a minden alkalommal háltásan fogadott

MOHAI ÁGNES-FORRÁSUNK

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert **olcsó, igen kellemes és tiszta ivóviz** lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt **élvezetszerként** szerepel, másrészt mert **dus szénsavtartalmánál fogva specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése** ellen. Ehez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes **hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer.** A már meglévő **gyomor- és bélhurutot** gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek **lázás megbetegedéseinél** pedig **nélkülözhetetlen, hűtő, húgyhajtó és a szomjat csillapító** hatásánál fogva

Kedvelt borviz.

A mohai Agnes forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L

cs. és kir. udvari szállító
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

540-1900.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának f. évi szeptember havi bizottsági közgyűlésén egy rendőrfogalmazói és egy számvevőségi számtisztai állás fog választás útján betölteni.

A rendőrfogalmazói állás évi 1800 korona fizetés és 400 korona lakbérből, a számvevőségi számtisztai állás pedig 1800 korona fizetés és 300 korona lakbérből álló javadalmazással van egybekötve.

Felhívom az ezen állásokra pályázni kívánókat, hogy felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám mint a kijelölő bizottság elnökéhez f. é. szept. hó 15-ig annyiál inkább benyújtsák, mert a később érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Debreczen, 1900. aug. hó 1-én.

Gróf Dégenfeld József
főispán.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér. azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

2 Zala-Drill sorvető-gép, teljesen jó karban, fellüncsön eladó Klein Jakab gépraktárosnál, főpiacz, főtrafik udvar. 5.

Szép írásu okleveles könyvelő állást keres. Czim a kiadóhivatalban.

Leány, női kalap üzletben, ki az eladásban és készítésben elegendő ügyességgel és jártassággal bír, azonnal alkalmazást nyer a Párisi Divat Áruházban Debreczen a főposta mellett. 10.

Ügyes ügynök magas provisió mellett állandó alkalmazást nyerhet. Czim a kiadóhivatalban. 18.

Aranyéremmel kitüntetett tökéletes

fagymentes kutszivattyuk 60 koronától kezdve díjtalan felállítással, — egyéb építkezési vastárgyak házhoz szállítással gyári áron kaphatók.

A szüreti idényre pedig minden külföldinél jobb és olcsóbb szintén aranyéremmel díjazott, saját gyártmányu

Borsajtók és szőlőzuzók lesznek raktáron a

Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság

Péterfia Hadház-utczai telepén, mely mindennemű gazdasági, ipari és háztartási gépek javítását is legutányosabban végzi.

A legjobb

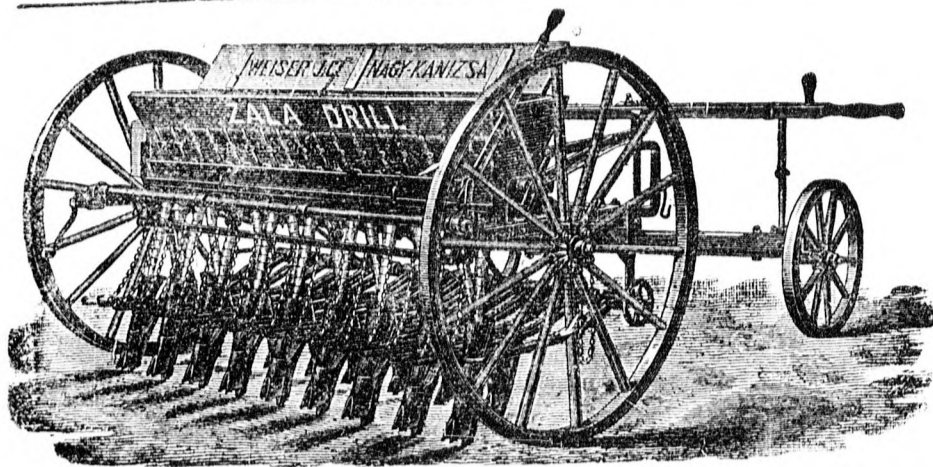
szobapadló máz

az oroszlanjegyű

Lechler Linoleum lakk

kapható

DEUTSCH LAJOS és VÁRAY JÓZSEF uraknál.

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

ZALA-DRILL sorvetőgépünk, a melynek elmés ujtásait a nagy közönség már jól ismeri nem szorul külön dicséretre, minden eddigi kiállításon az első díjat nyerte ugy 1897. október 1. a kishéri nemzetközi **vetőgép versenyen** az

állami arany éremmel lett kitüntetve,

a Maros-vásárhelyi kiállításon és a Hód-M.-Vásárhelyi vetőgép versenyen **az első díjat, aranyérmel nyert,** továbbá figyelmébe ajánlom a gazdaközönségnek egészen

aczelből készített Sack rendszerű egy és két barázdás ekéinket.

Raktáron tartunk: 13—15 és 17 soros ZALA-DRILL vetőgépeket, továbbá rosták, konkolyozók, szecs kavágók, répavágók, kukoricza morzsolók, ezenkívül minden talajművelő gazdasági eszközöket.

Főpiacz 43. sz., a Svetics-ház udvarán,
a Dréher-söresarnok mellett.

Gelbmann József,
Weiser J. C. gazd. gépgyár képviselője.

Lüszter köpeny
6 frt.

Ing blous
1 frt.

Őszi kabát, selyem
béléssel 5 frt.

Feltétlenül a legelőnyösebben vásárolunk

szolid és izléses

női felöltőket és

diszített női kalapokat

RÓZSA LAJOS

női divat termében

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Divatosan diszített
női kalap 3 frt.

Búr kalap
2 frt.

Selyem ernyő
2 frt.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.